

تکرار صیانت با دو فوریت

روز گذشته، صحن مجلس درباره فوریت لایحه «مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی» تصمیم‌گیری کرد و نماینده‌ها به بررسی این لایحه با قید دوفوریت رای دادند. در بخشی از روند بررسی، **سید فرید موسوی، از نمایندگان اصلاح‌طلب مجلس**، در مخالفت با قید دوفوریت بررسی این لایحه گفت: «در شرایطی که کشور ما پس از جنگ ۱۲ روزه و تهدیداتی که اتفاق افتاد، پیش از هر زمانی نیازمند انسجام ملی، همدلی اجتماعی، اعتماد عمومی و فضای گفت‌وگوست، ارائه چنین لایحه‌ای با قید فوریت از سوی آقای پزشکیان، هم جای تعجب است و هم با مصالح کشور سازگار نیست. این لایحه اگر مصوب شود، خطر گسست میان مردم و حاکمیت را بیشتر به‌دنبال دارد.» او ادامه داد: «محتوای این لایحه محل بحث است. آیا واقعاً فوریت امروز کشور بستن دهان منتقد و محدودسازی رسانه است؟ آیا با مشکلات معیشتی، بحران اعتماد و ضرورت شفاف‌سازی در همه سطوح، اولویت فوری ما مقابله با آن چیزی است که محتوای خبری غیرواقع‌ناמידه می‌شود؟ ما نمی‌گوییم دولت حق قانونگذاری ندارد، اما اینجا مجلس است. خانه ملت است و ما باید از حقوق ملت دفاع کنیم. اصل ۲۴ قانون اساسی گفته است مطبوعات و رسانه‌ها در بیان مطلب آزادند، مگر آنکه مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشند. چه نهادی باید تشخیص دهد که خبری واقعی یا غیرواقعی است؟ چه تضمینی وجود دارد که این لایحه، به ابزاری برای سرکوب صدای مستقل، محدودسازی رسانه‌های منتقد یا برخوردهای سلیقه‌ای، با خبرنگران و کاربران فضای مجازی تبدیل نشود.» این نماینده مجلس همچنین گفت: «فراموش نکردیم، دوران کرونا خبرنگاران همدار دادند که کرونا وجود دارد، دستگاه رسمی تکذیب کرد. فراموش نکردیم، صندوق ذخیره فرهنگیان و فسادی که آنجا شکل گرفته بود، رسمی تکذیب شد، بعداً چه اتفاقی افتاد. فراموش نکردیم که حقوق‌های نجومی با بیانیه‌ها و تکذیبیه‌های رسمی رویه‌ور شد اما بعد ادیدیم چه اتفاقی افتاد. فراموش نکردیم که در وزارت جهاد که رسانه‌ها، افراد و دستگاه‌های مدنی همدار دادند که فسادی در حال رخ دادن است، دولت تکذیب کرد اما دیدیم که وزیر آن وزارت‌خانه محکوم شد.» موسوی ادامه داد: «همین چند هفته پیش، مردم ایران با همه انتقادات و گلایه‌ها دوباره کنار نظام ایستادند. از کشور دفاع کردند، در جنگ رسانه‌ای، فرهنگی و امنیتی با دشمن، همه مردم حضور داشتند. آقای دولت، آقای پزشکیان، قوه قضائیه، پاسخ آن همراهی نباید لایحه‌ای باشد که به جای شنیدن صدای مردم، آنها را تهدید کند. بررسی دوفوریتی این لایحه، یعنی بستن در گفت‌وگو؛ یعنی بی‌توجهی به حساسیت‌های جامعه نخبگانی و رسانه‌ای، دانشگاهی.» او در پایان نطق خود گفت: «دور زدن تصویب این قانون، یعنی دور زدن بحث‌های کارشناسی، حقوقی و اجتماعی که چنین لایحه‌ای نیازمند آن است اما دوفوریتی یعنی سریع انجام دهید، بدون اینکه ابعاد آن شکافته شود، بدون اینکه جامعه نخبگانی کشور فرصت اظهارنظر داشته باشد. این لایحه، با ابعاد و تأثیرات اجتماعی که دارد، باید با درایت و مسئولیت بررسی شود. از ابعاد مختلف حقوقی هم جای مسئله دارد. مفهومی مانند محتوای خبری غیرواقع‌تعریف نشده است، مرجع تشخیص آن نامعلوم است. حدود و سازوکار اعتراض به تصمیمات اجرایی به درستی مشخص نشده، این در علم حقوق معادل با صدور مجوز قانونی برای اعمال سلیقه است.»

زمان ترمیم است، نه تشدید شکاف‌ها

۱۹ نماینده مجلس هم با ارسال نامه‌ای به رئیس‌جمهور، اعتراض خود را درباره این لایحه مطرح کردند. در بخشی از این نامه که به امضای افرادی مانند سیدفرید موسوی، غلامرضا تاجگردون، مصطفی پوردهقان، مهرداد لاهوتی و رضا سپهوند رسیده، آمده است: «تعجب‌برانگیز است که دولتی با سابقه‌شعارهای ضدانحصار، مردمی‌سازی، شفافیت، عدالت‌خواهی و رویکرد به گفت‌وگوی ملی، چنین لایحه‌ای را تدوین و به مجلس ارسال کرده باشد؛ آن هم درست پس از آن که مردم با تمام وجود، فارغ از اختلافات و انتقادات، در کنار حاکمیت ایستادند و از کشورشان در برابر دشمن دفاع کردند.» در پایان نامه آمده: «ما این لایحه را نه یک اقدام اداری، بلکه خطایی راهبردی و هزینه‌زا برای حاکمیت می‌دانیم؛ اقدامی که در صورت پیگیری، مشروعیت رسانه‌ای نظام‌را زیر سوال برده و بی‌اعتمادی به دولت و حاکمیت را تشدید خواهد کرد. اکنون زمان شنیدن است، زمان ترمیم است، نه تشدید شکاف‌ها.»

دولت در محاصره سسوالات مجلس

ارزیابی نمایندگان از علل افزایش سوالات از اعضای کابینه

بحث را داشتیم، وقتی ۱۹۲۰ سوال نمایندگان از وزرا وجود دارد و زمان کمیسیون‌ها نیز مشخص است، ببینید چه اتفاقی می‌افتد؟ بحث کردیم که باید چاره‌اندیشی انجام شود. [...] یک اشکال هم تعداد سوال‌ها است که بعضاً ضرورت ندارند و بعضاً واقعاً منطقی نیست. (اما) اصرار داریم ملی شود. از همکاران خواهش می‌کنم که به این مسئله دقت کنند که ما دچار این مشکلات نشویم چرا که ما از این بابت در آغاز اجلاسیه دوم در ملاقات با مقام معظم رهبری هم مورد تذکر قرار گرفتیم، خواهش می‌کنم این‌ها را همه با هم دقت کنیم.» شاید این رکورد سوال از دولت آن هم کمتر از یکسال و در بدو شروع به فعالیتش در نوع خود بی‌سابقه باشد. در کمتر از یک سال که از آغاز به کار دولت چهاردهم به ریاست مسعود پزشکیان می‌گذرد، ثبت ۱۹۲۰ سوال از وزرای دولت آماری کم‌سابقه و شاید بی‌نظیر در تاریخ

از ابزارهای نظارتی نمایندگان طرح سوال است و کمیسیون پس از وصول سوال ۱۵ روز مهلت دارد که آن را بررسی کند، در این راستا بنده در تاریخ ۱۲ دی‌ماه ۱۴۰۳ سوالی از وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات مطرح کردم و هیئت رئیسه آن را به کمیسیون تخصصی ارجاع داد اما بعد از گذشت ۶ ماه هنوز بررسی نشده است. بنده سوالی نیز در کمیسیون امور داخلی و شوراها از وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات مطرح کردم که از پاسخ او قانع نشدم اما حدود یک ماه و اندی است که از کمیسیون به صحن ارجاع نشده است، آیا باید از رئیس کمیسیون و دبیران آن به مجموعه نظارت بر رفتار نمایندگان گلایه کنم؟ چرا باید همه سوالات را جمع کرده و در یک نشست بررسی کنند؟ درست است که اخلاقی امیری هیئت‌رئسه کمیسیون شوراها را تهدید کرد اما پاسخ قالیباف مهم‌تر بود که گفت: «با رؤسای کمیسیون‌ها این

پریسا هاشمی

خبرنگار پارلمانی هم‌میهن

«۱۹۲۰ سوال نمایندگان از وزرا مطرح شده که برخی از آنها ضرورت ندارد و منطقی نیست. در آغاز اجلاسیه دوم و دیدار با مقام معظم رهبری در این باره تذکر گرفته‌ایم.» این سخنان محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس در صحن علنی است. ستار هاشمی، وزیر ارتباطات ۳۱ تیرماه برای ارائه گزارش عملکرد وزارتخانه متبوعش در جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل در مجلس حاضر شد و نمایندگان سوالات و ابهامات خود را مطرح کردند. حسنعلی اخلاقی امیری، نماینده مشهد و کلات در مجلس معترض شده و اعلام کرد: «یکی

عباس گودرزی عضو کمیسیون اجتماعی مجلس:

از ۱۰۴۵ تذکر، دولت تنها به ۲۶۶ مورد پاسخ داد

ایجاد نمی‌شود. به عبارت دیگر گاهی واقعاً وزیر بی اطلاع است و نفس بی اطلاعاتی در گستره وزارتخانه در سطح ملی گاهی قابل ایراد نیست. چون این موضوع به ضعف مدیریت در سطوح پایین برمی‌گردد. باید تلاش کرد که سوالات به حداقل برسند و به نحوی باشد که با طرح آن مسئله‌ای از مسائل کشور حل و امری از امور زندگی مردم تسهیل شود. اساساً در زمان دوره نمایندگی امکان طرح همه سوالات فراهم نمی‌شود آیین‌نامه هم ظرفیتی را برای این موضوع پیش‌بینی کرده است.

«مجلس باید برای کاهش سوالات چه اقدامی کند؟

می‌توان با استناد به آیین‌نامه‌ها و ورود هیئت مدیره و برگزاری نشست مشترک از ارجاع سوالاتی که جنبه محلی دارند به صحن مجلس خودداری شود. وقتی سوال به صحن مجلس ارجاع شود، زمان بیشتری را از وزیر می‌گیرد. به‌نظم برای سوالات نمی‌توان یک نسخه کلی تجویز کرد. اگر خروجی طرح سوال تسهیل در زندگی مردم، رفع ایرادات و اشکالات و شناخت مسائل کشور و موجب تمرکز و اهتمام دستگاه اجرایی و مقام مسئول برای حل مسائل مردم باشد،

طبیعتاً مفید است. اگر موضوعی با نشست، جلسه، پیگیری، گفت‌وگو و رفع سوءتفاهم‌ها، تقویت رده‌های مدیران میانی و پایینی حل و فصل شود، بهتر است سوال رسمی مطرح نشود. گاهی وزیر به واسطه کثرت سوالات ممکن است از مسئولیت و وظیفه خود باز بماند. از طرف دیگر نماینده مجلس هم باید به مطالبات مردم و در برابر مشکلات و مسائل جامعه پاسخگو باشد. اگر دستگاه اجرایی به او پاسخ ندهد و توجهی به نماینده نداشته باشد و تذکرات را نادیده بگیرد، از سوی دیگر اهتمام لازم برای رفع مشکلات و حل مسائل را نداشته باشد، وظیفه نماینده چیست؟ نماینده مجبور است در

سیاسی مطرح می‌شوند؟

من درصدهای دقیقی در این مورد ندارم و درصدهایی که ارائه کردم از مشاهدات دیداری روزانه خودم از سامانه است. همانطور که اشاره کردم بیشتر در حوزه قطعی برق و آب است. اینکه چند درصد سیاسی هستند را برآورد نکردم.

«سوالات مطرح شده بیشتر در حوزه‌های سیاسی در باره چیست؟

اما به هر حال در حوزه‌های سیاسی بیشتر حول و حوش بحث مذاکرات، مصاحبه رئیس‌جمهور (تااکر کارلسون) و اظهارنظرهای آقای عراقچی است. بعضی از سوالات هم در حوزه دفاعی مطرح می‌شود. بعضی از سوالات هم حوزه فرهنگی را خطاب قرار می‌دهد. اما نسبت این سوالات کمتر از موضوعات در حوزه فنی، برق و آب است.

«وزرا و معاونان آنها چقدر وقت خود را در مجلس و پاسخگویی به سوالات نمایندگان اختصاص می‌دهند؟

تا پیش از جنگ به دلیل مطرح شدن سوالات، حضور وزرا در مجلس خیلی پررنگ بود. حتی گاهی حجم بازخواست و سوالات از آنها آنقدر زیاد بود که حضورشان در کمیسیون‌ها دچار تداخل می‌شد، تا جایی که این هم‌زمانی حضور وزرا در کمیسیون‌ها باعث می‌شد که آنها گروه کارشناسی خود را به کمیسیون‌های مختلف می‌فرستادند.

«**با این شرایط وزرا وقتی برای حضور در دولت و فعالیت اجرایی آنها می‌اند؟** به نظر من این روش و اینگونه استفاده از ابزار سوال خوب نیست. یعنی از این ابزار به خوبی استفاده نمی‌شود. بخشی از حجم بالای سوالات به این دلیل است که سوالات مشترک هستند و یک سوال توسط نمایندگان مختلف مطرح می‌شود و وزیر باید برای یک سوال چندبار پاسخ دهد یا در کمیسیون‌های مختلف حضور پیدا کند.

«کاهش سوالات اشتراکی نمایندگان راه چاره‌ای دارد؟

باید سوالات در سیستم مجلس با دقت بیشتری بررسی شود و سوالاتی که مشترک هستند را همگرا و همخوان کند و پیش از حضور وزیر نمایندگان را کنار هم قرار دهد تا وزیر برای پاسخ به سوال چندین نماینده یکبار در مجلس حضور یابد. سوالات بسیاری از نمایندگان صف است و متأسفانه تعداد سوالات زیاد است. افزایش تعداد سوالات، صدای همه را هم درآورد و رهبری هم توصیه کردند